

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

РІК XLV. Ч. 270. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 19-го листопада 1937. VOL. XLV. No. 270. Jersey City, N. J., Friday, November 19, 1937.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода”: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕСОВІ НАСТРОЇ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

ВАШИНГТОН. — Не звертаючи уваги на бурі й обструкції деяких конгресменів, щоб не допустити до нарад над небажаними їм внесками, загальний настрій у конгресі є такий, що таки треба за всяку ціну зменшити податки, щоб дати полкешу приватному бізнесові, до якого тепер більшість звертає свої очі й очікує спинення зросту безробіття. Цей настрій такий сильний, що дехто побоюється, що конгрес ухвалить зменшення податків без глибокої застанови й передискутування справи, а своїм поспіхом замість користи готов нанести шкоду.

ПОДІЛЕНІ НАСТРОЇ ЩОДО ЗАКОНУ ПРО ГОДИНИ ПРАЦІ І ЗАРОБІТНІ ПЛАТНІ.

ВАШИНГТОН. — Конгресовий комітет праці майже одностайно заявив за конечність впровадження закону, що регулював би години праці і заробітну платню. Але щоб той закон можна було впровадити, треба його наперед передискутувати в конгресі і піддати під голосування. Тимчасом конгресовий „комітет порядку” (рулс коміті) заховав проект цього закону в себе і не хоче піддати його під голосування. Комітет праці грозить, що постарается сам цей проект видвинути під дискусію конгресу. Законопроект підмоги фермерству мабуть піде на наради наступного понеділка.

ПОСАДНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Нарادي посадників американських міст ухвалили домогатися від уряду більше грошей на поміч безробітним. Посадники говорив, що з огляду на організацію нових членів, стільки разів цих листів приходить більше. Говорить саме в цих листах, що багато наших людей зовсім не піддаються кличів „свій до свого”, і наче всупереч йому воліють йти до чужого. Відноситься це переді всім до асеккурації: коли така людина має до вибору між двома забезпеченнями, одним у своїй організації, а другим у чужій, вона вибирає забезпечення в чужій.

РЕЕСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРАВИЛЬНО.

НЬО ЙОРК. — Почта доносить, що до неї впливають сотки тисяч виповнених карток безробітних. Це доказ, що люди розуміють вагу цієї реестрації і відповідають на неї без провокації. Всетаки реєстраційні власті побоюються, що велика частина безробітних, чи то з огляду на незнання англійської мови, чи з огляду на страх виповнювати всякі бюнкети, чи з огляду на недбалість — не виповнять тих карток, чим нанесе шкоди розв'язці питання безробіття.

ЛАВА ПРИСЯГЛИХ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БЕЗПОРЯДКАМИ В ЮНІАХ.

НЬО ЙОРК. — Велика лава присяглих суддів, установлена кілька місяців тому в Кінгс Кавнті для перевірки відносин у юніах, ствердила, що в багатьох юніах, і то в провіді, є великі надужиття і безпорядки. Часто провідники не вираховуються з фондів, стягнених з робітників, і роблять собі з того свого роду рекет. Часто вживають свого становища для особистих цілей. Часто змушують робітників робити те, що є некорисне для них. Але робітники, маючи перед собою боротьбу за кращі матеріальні умовини, мусять те все зносити. Супроти того лава присяглих суддів радила судовим чинникам вмішатися до внутрішніх справ юніів.

МОЖЛИВІСТЬ ПІДПИСАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ З АНГЛІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — Внаслідок відвідин британського амбасадора в департаменті стейту в офіційних кругах говорять про можливість підписання торговельного договору між Великою Британією й Америкою, на основі якого оба краї будуть своїм бізнесом вмішуватися своїми продуктами. В Америці з цього договору малоб скористати в першій мірі фермерство.

ЛИТОВЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ НАСИЛЬСТВ.

НЬО ЙОРК. — На масовім мітингу, влаштованім у Брукліні, в Елаенс Гол, 13 листопада ц. р., ухвалено низку резолюцій, у яких таврується польський уряд за репресії супроти литовських громадян, що живуть під Польщею, та за численні арешти, виконані на різних литовських патріотах. Резолюції вислано до дипломатичних кругів в Америці, до преси, до Ліги Націй та до польського уряду.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВІЙНА В КИТАЮ.

ЯПОНСЬКІ ЗВІДУНИ.

Японські вояки, захопивши місто Шангай, виставили патрулю звідунів на даху. Коло жовнів військові собаки, що їх уживають до ношення вісток та до слідування за китайськими стрільцями. (Цю фотографію переслано з Китаю до Америки надоканською летнчою поштою).

БЕЗ ЧУЖОГО ФАКТОРА

До головної канцелярії У. Н. Союзу приходять час від часу від людей, що організують нових членів, листи, в котрих підноситься одну й ту саму завагу. Скільки разів У. Н. Союз заряджує спеціальну кампанію на організацію нових членів, стільки разів цих листів приходить більше.

Говорить саме в цих листах, що багато наших людей зовсім не піддаються кличів „свій до свого”, і наче всупереч йому воліють йти до чужого. Відноситься це переді всім до асеккурації: коли така людина має до вибору між двома забезпеченнями, одним у своїй організації, а другим у чужій, вона вибирає забезпечення в чужій.

Виходить з тих листів, що їх автори уже не дивувалися такій поведінці, якби забезпечення в чужій організації було краще, себто певніше або дешевше; але не можуть вони, видно, зрозуміти, чому саме свої люди вибирають чужу організацію, коли в своїй можуть дістати таке саме добре забезпечення. Декотрі доносять навіть про річ, яка їм видається неймовірною: їм траплялося стрічати одиниць, що вибирали забезпечення в чужій організації радніше, ніж у своїй, хоч у своїй було й певніше й дешевше.

Хоча це виглядає неймовірно, то ми їм віримо, бо знаємо, що таке буває. Знаємо, що кожне слово цих дописувачів правдиве. Знаємо, що є люди, до яких клич „свій до свого” не промовляє. Є навіть люди, які часто вживають „свій до свого” і йому приплескують, але в своїм поведінні йдуть проти нього. Навіть у справах господарських, грошових, багато наших людей люблять спиратися на чужих людей. Адже в старім краю багато наших селян (і сільських інтелігентів) на ярмарках уживали чужих факторів. Без такого фактора нічого більшого не купували, нічого не продавали. І бувало таке, що ці фактори на худобі чи на конях, чи на візях нічого не розумілися; бувало, що інші, свої люди розумілися на тім краще, а всетаки вони не питалися поради своїх, але чужих. І за це чужим факторам платили.

Виходив цей звичай з недовіри до своїх людей. Навіть як свій чоловік знав більше від фактора, то своєму всетаки менше вірили, ніж чужому факторові. Це знову недовіра виходило з загального почуття нищоти. Ці люди прийняли за загальну правду, що наш, свій, чоловік мусить бути гірший, менше розумний, менше чесний, менше справний, ніж чужий; а цю думку, що очевидну неправду прийняли від ворогів, що над нами панували, бо для всіхких верховодів найкраще панувати тоді, коли їм удасться в голову опанованого вбити його нездарність, слабкість, глупоту, нечесність чи якунебудь нищоту.

Як довго наші люди будуть справді приймати за правду цю очевидну брехню, як довго вони будуть уважати за правду, що наші люди все глупіші, слабші, менше чесні, менше здібні від людей інших народів, що панують над нами, так довго нам не добується злізти чужого панування, бо так довго ми не будемо мати душевної сили проти гнобителів повстати. Тому цю думку про якунебудь нищоту наших людей треба безпощадно й послідовно викорінювати як брехню. Треба людей переконувати, що наші організації можуть бути такі самі добрі, певні й дешеві, як чужі організації.

Спеціально в справі забезпечення родин на випадок каліцтва, недуги й смерті треба їх переконувати, що Український Народний Союз має преріжні роди забезпечення, щоб задовольнити преріжні потреби наших людей, та що він дає найкращу фінансову заперуку, що виконає кожне своє зобов'язання, та що, взявши всі доборідства з кожного роду забезпечення під увагу, забезпечення в нього не є дорожче, як в інших відповідальних і певних організаціях.

Щоби доборювати нашу слабкість ходження за чужими факторами, що походить з агітації наших гнобителів, нам треба з ще більшою силою проповідувати клич „СВІЙ ДО СВОГО” ТА ЗЕДНУВАТИ НАШИХ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

ЗМУШУЮТЬ ХОДИТИ НА ЛАТИНСЬКУ РЕЛІГІЮ

СЯНІК (Галичина). — В останніх часах по всій Лемківщині сидують українських дітей греко-католицького обряду ходити в школі на латинську релігію. В самім Сяноці нараховано вже 14 таких випадків. Діється це внаслідок натиску з боку польських урядових чинників. Є це явним порушенням законів, бо згідно з законами діти між 7 і 14 роком життя мусять ходити на релігію того обряду, в якому їх охрещено. Родичі дітей віднеслися до української преси і просять її підняти цю справу прилюдно, щоб тим чином наклонити шкільну кураторію придержуватися законів хоч у релігійній ділянці.

АРЕШТУВАЛИ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

СЯНІК. — Польська влада арештувала декана о. М. Мілянчика під замітом, що нібито він, як катехит у школі, намовляв дітей до ушкодження портрету одного з високих польських достойників, що висів у школі на стіні. Влада каже, що так зізнала сама дівчора. А дівчору переслухувала — польська вчителька. Цей арешт викликав велике хвилювання серед українського громадянства, бо о. Мілянчик відомий народний робітник, людина розважна і серйозна.

УЖЕ ІХ ПЕРЕВТОМИЛИ ПАТРІОТИЧНІ ШОПКИ.

ЛЬВІВ. — Відбулося зібрання „Зєднання Полькуф Земі Червеньской”. На нарадах зібрані ствердили, що поляки терплять на „супільному перевотмі”. Кажали, що у Львові є 7 організацій „оборони Львова”, а з них 6 не відбули впродовж трьох років ні одного зібрання. І це діється тоді, казали поляки, коли Товариство Українських Дозорців у Львові, яке мало тому три роки 138 членів, має тепер 1,908.

МАСОВЕ ПІКЕТУВАННЯ ЖИДІВСЬКИХ СКЛЕПІВ.

ВАРШАВА. — 3 ріжних міст Польщі доносять, що там розпочато пікетування жидівських sklepів. Є це вислід нарад конгресу „християнських купців”, на яким ухвалено польщення торгівлі та бойкот жидівських купців. У Гдині побито жидівських sklepів, як теж бито жидів на вулицях. В Бялобжегу розгромлено жидівські крамниці.

Виганяють жидівських студентів.

У Варшаві в політехніці вигнано зо школи 12 жидівських студентів, що не хотіли сидіти в школі в місцях, призначених для студентів-жидів.

ЗНОВ ЗГАДУЮТЬ ПРО УКРАЇНУ.

ЛОНДОН. — „Ди Йоркшир Пост”, який контролює родина А. Ідена, міністра справ закордонних, помістив велику статтю про пляни Гітлера. Він остерігає перед амбіцією нацистів, а між іншим і перед тим, що Гітлер зазіхає на Україну, бо тим треба пояснити те, що нацистичний часопис заговорив про відірвання України від Росії.

ЖИД СТАЄ В ОБОРОНІ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Лорд Семюел, один з найвпливовіших жидів в Англії, що не погоджується з німецькою політикою супроти жидів, заявив, що великі держави не поступають з Німеччиною чесно. Він заявився у палаті лордів за те, щоб Німеччині віддати загарбані кольтів, бо вона їх дійсно потребує, як теж за те, щоб знести клявулю про „вину за світову війну”, на підставі якої скинуто всю вину на Німеччину.

ЗАМКНУТЬ В УКРАЇНІ ДВА НІМЕЦЬКІ КОНСУЛЯТИ.

МОСКВА. — 3 днем 15. січня 1938 р. будуть скасовані два німецькі консуляти в Україні: в Харкові й Одесі. Останеться тільки один: у Києві. Крім цього буде на цілі Совети ще тільки один німецький консулят у Новосибірську. Оце зменшення консулатів вказує на напруження, яке є між Советами і Німеччиною і яке щораз збільшується.

НІМЦІ ПАНАМИ В ДАНЦІГУ.

ВАРШАВА. — Частина поляків обурена на польський уряд, що він нічого не робить у справі Данцігу, в яким нацисти стали цілковитими панамі. Та видно, що Польща погоджується з тим, що Данціг є для неї втрачений. Вона тільки бажає мати доступ до моря, а видно, що це їй забезпечено, тому про що інше не дбає; а як би й дбала, то все одно не могла нічого досягнути.

ЯПОНЦІ ПОГРОЖУЮТЬ.

ТОКІО. — Японія стоїть перед тим, що готова кожної хвили виповісти явну війну Китаєві. Вона теж дала до пізнання державам, що хто дає якунебудь допомогу Китаєві, того вона вважає своїм ворогом. А якщо держави захочуть допомогти Китаєві товарами і зброєю, то вона готова розпочати блокаду Китаю.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1898

Foreign newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
1813 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Postage at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	\$6.00
На пів року	\$3.25
На три місяці	\$1.75
Число з п'ятниці (з англійською частотою):	
На рік	\$2.00
На пів року	\$1.25
На три місяці	\$0.75

SUBSCRIPTION RATES:

One year	\$6.00
Six months	\$3.25
Three months	\$1.75
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
One year	\$2.00
Six months	\$1.25
Three months	\$0.75

Foreign and Jersey City Rates:
One year \$9.00
Six months \$4.75
Three months \$2.50

* оголошення редакція не відповідає.

Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

"СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗВ'ЯЗУВАТИ!

Народи і держави, великі й малі, сильні й слабкі, стоять тепер перед цілою низкою важких проблем, головною економічних, які вимагають розв'язки. Захиталися основи давньої системи життя і всі здають собі справу з того, що світ мусить до певної міри переродитися. У такій положенні знайшлася і українська нація, на якій оте світове безладдя, що тепер існує, відбилось найбільше, бо вона поневолена, бо не має спроможності розв'язувати ті проблеми своїм розумом і в своїх інтересах.

Але розв'язувати треба. Питання: як? Очевидно, що годі дати на це питання вичерпну відповідь, і це не є навіть нашою ціллю. Ми хочемо тільки вказати на те, як підходити до розв'язки цієї проблеми. Зокрема хочемо запитатися, чи це нам помагає, як ми, відповідаючи на це, зв'язуємо нашу розв'язку з декларативною про демократію, себто з фразами, які ми часто повторюємо у пресі, в політичних заявах чи на вічах, та які мають нам заступити справжню відповідь про якусь дійсно сутню справу. Очевидно, що те саме відноситься і до тих, що хотіли закрити таку відповідь подібними фразами, взятими з фашистського катехізису чи з чогось подібного. Бо йде нам про те, щоб не дурити, як теж не лякати людей назвами, червоними чи чорними, а пробувати розв'язувати кожну певну справу практично й розумно, не зважаючи на те, чи це в чімсь подібне до якоїсь доктрини. Бо як демократія так і фашизм чи інші подібні теорії не є ніякими святощами, незмінними догмами, а тільки більше чи менше вдалим спробами розв'язки різних проблем суспільного життя.

На ту справу звертає увагу американський кореспондент Реймонд Клепер, що тепер перебуває в Англії й приглядається до того, як там розв'язують різні суспільні проблеми. Він приходить до переконання, що там не витрачують так багато часу, як в Америці, на балаканину, як „спасати демократію“. Там не „лякають“ людей такими назвами як „соціалізм“, „фашизм“ і т. п., а переводять такі різні реформи, які, хоч убрані в дуже невинні й гарні назви, є на ділі дуже радикальні. До таких розв'язок зачисляє він, наприклад, започаткування націоналізації вугільного промислу в Англії, на що вже погодилися і консервативні кола. Та хоч справу вже переводять, ніхто там не каже про „націоналізацію“, ніхто з лордів не називає це „соціалізмом“, ні „фашизмом“, хоч кожний розуміє, що незабаром уряд буде у тім промислі диктатором. Попросту люди приходять до переконання, що з цією промисловістю є недобре, що треба зміни, і ту зміну заводять. Ось такого підходу до різних справ побажати і Злученням Державам та їхнім партіям. Так пише Реймонд Клепер. А ми додамо: і нам, українцям.

ПРОЦЕС ЗА ЗАСАДНИЧУ СПРАВУ

До суду в містечку Чатану-мі — не можна вважати, я-га, Тенесі, вплинула скарга 18 приватних компаній виробу електричної енергії проти державного підприємства виробу енергії, що зветься „Тенесі Белі Оториті“, чи коротко „Ті Бі Ей“. Позовники твердять, що згадана державна компанія прийшла на світ неправильно й неконституційно; бо американська конституція не дає права урядові творити промислові підприємства і входить в конкуренцію з приватними підприємствами. Далі позовники твердять, що згадана державна компанія веде несправедливу конкуренцію, продаючи електричну енергію нижче ціни продукції, покриваючи кошти недобору з державних фондів, які то фонди уряду стягає шляхом податків з приватних людей і підприємств.

В той спосіб позовники вдарили в самі основи теперішньої економічної політики „нового розділу“, враз з її державними будовами різних підприємств.

Що „новий розділ“ має величезну популярність серед американського народу — це не уявляє сумніву. Цю популярність треба приписати цьому, що внаслідок світової економічної кризи, яка потягнула за собою нечуване безробіття та банкрутства соток банків і тисяч різних підприємств; а далі внаслідок безчинності адміністрації Гувера люди з ентузіазмом зустріли провідника в особі президента Рузвельта, що видививув якийсь конкретний план та зачав щось робити. Широкий американський загальний тон не звертав великої уваги на те, що саме робиться, і вдовольнявся тим, що щось взагалі робиться. Коли людина тяжко хвора, то ми задоволені, якщо лікар щонебудь робить, навіть коли воно мало помагає, ніж із заложеними руками дивитися, як хорий конає.

„Новий розділ“ фактично був сильним, гострим застриком, щоб урятувати хворого пацієнта від смерті; щоб урятувати американську демократичну систему від провалу, від революції. Але „нового розділу“ з його незрівноваженим бюджетом, з його неймовірно високими податками, з його нерентабельними підприємствами, чи безпосередніми грошовими підмога-

ми — не можна вважати, якимсь чудодійним ліком, якого можна довгий час уживати та який викинує хворобу на стало.

Навіть самі творці „нового розділу“ знають, що він є тільки хвилиним ліком. В останніх часах ми бачимо великий відступ політики уряду від „нового розділу“; навіть сам президент Рузвельт є тепер за зрівноваження бюджету, за зменшення державних підприємств, за зменшення податків та за передачу ініціативи знову приватним власникам.

Але вертаймось до процесу і до зачеплених ним основних справ.

Позовники, до яких належать 18 компаній, розпоряджують величезним маєтком. Вони мають кожд біліона доларів, з чого велика частина є в руках широкого загалу в формі уділів. Крім того ті компанії zatrudнюють десятки тисяч робітників.

Коли розпочалась економічна депресія і мільйони людей опинилися без праці, уряд почав думати, як би тим людям допомогти. Найлегшим способом помочі було дати їм у руки готівку. Але це не розв'язувало справи, бо довгий час ніхто не може спомогати мільйони людей, просто тому, що вичерпає касу. Отож уряд почав придумувати для безробітних різні праці, почав сам планувати різні будови шліхів, домів, фабрик, розривкові заводи, електривені і т. п. Та тут саме він попав у засадничий конфлікт з приватними капіталами, з приватними підприємствами. Бо побудовані урядом підприємства попали в різку конкуренцію з приватними підприємствами та почали їх підірвати. Побудована урядом електривна давала людям значно дешевшу електрику; а вона могла давати дешевшу електрику тому, що діставала субвенції від уряду. А уряд мав гроші, бо стягав податки, і то від тих приватних електривень, які своєю конкуренцією нищили урядову електривну. Подібне з мешкальними домами: уряд будував мешкальні дома за гроші, стягнені з податків; він міг давати по значно дешевшій ціні праці помешкання. Приватні власники домів стогнали від податків і не могли віддержувати конкуренції з державними будинками. Багато з них почали тратити дома,

або позбуватися їх як нерентабельні підприємства.

Та всетаки широкому загалові подобається гадка дешевої електрики, гадка дешевої електрики. І тому саме симпатії, коли йде про об'єктивну ціну на товари, все є і будуть по стороні уряду. Можливо, що на довгу мету це здорова гадка. Та всетаки треба дивитись і на „задні колеса“ і треба розуміти тяжке положення приватних підприємств, які ще далі zatrudнюють поперх 30 мільйонів працівників, у той час, як уряд zatrudнює лиш пару мільйонів; треба звертати увагу на те, що коли уряд буде робити їм не-

справедливу конкуренцію, то вони будуть або банкрутувати, або частинно корчиться, або обтинати своїм робітникам зарплатню платню. Все це разом не скріпить економічної поправки й не зменшить безробіття, а навпаки, ще більше загострить справу, бо на місцях кількох тисяч занять, відкритих шляхом державних робіт, можуть утратити кількадесят тисяч людей праці в приватних підприємствах.

Уряд мусить рішитися: соціалізація, чи приватна ініціатива? Судячи по останніх випадках, можна думати, що уряд вибирає цей другий шлях.

ЖИТТЯ БУДЕ СИЛЬНІШЕ ВІД РОЗПОРЯДКУ

„Діло“ з 6. листопаду п. р. помістили статтю п. з. „В чий користь?“ як відповідь на найновіший розпорядок єпископа Григорія Хомишина, яким він забороняє духовенству своєї єпархії належати до світських установ на основі вибору членами. Цей розпорядок вважає цей часисник ланкою „в цілому ланцюгу ходів та виступів того єпископа, що викликували серед нашого народу вже стільки застережень і навіть протестів“. Далі „Діло“ стверджує, що нема сумніву, що „після цієї заборони духовенство станиславської єпархії втратить ще раз більше значення і свій вплив на народну масу, що в свою чергу вийде тільки на шкоду загальнонаціональній справі та Церкві передвісім“. І то, як пише „Діло“, не зважаючи на те, що єп. Хомишин запевняє, що він не думає своєю заборonoю шкодити світським установам. Дотеперішня поведінка єп. Хомишина, як стверджує „Діло“, довела до цього, що саме в станиславській єпархії є найбільше різного роду сектантів, і найбільше явних комуністів. А далі читаємо там таке:

„Не маємо тут наміру входити в усі подробиці; зазначимо лише, що нам невідомо, щоб якийнебудь католицький єрарх якогонебудь народу видав подібну заборону своєму духовенству. Не чували ми теж ніколи про подібну заборону якогось польського церковного достойника, хоч у поляків, як і в інших державній така заборона булаб куди більше зрозуміла й оправдана, ніж у нас.

Навпаки, всі знаємо, яким гарним патріотизмом навіяне польське духовенство, як тісно співпрацює воно з світською інтелігенцією, як зокрема на нашому терені працює воно ревнито з запалом у різних світських установах (Товариство Школи Людовей, Кулка Рольніче, а навіть „Штешелен“, не кажучи вже про всі ці чоловічі клуби й добродійні організації, ведені світськими людьми. Тут ми хочемо прихотити нам на думку недавній виступ кс. д-ра Фердинанда Махая на зїзді діячів Католицької Акції у Варшаві, де він у рефераті п. з. „Справа польського села“ висунув такі радикальні тези - домагання і до урядових чинників і до інтелігенції світської та духовної, що ті його думки відбилися живим відгомном у цілій польській державі. І саме в такому часі цювається у нас розпорядок владки, що під канонічним послухом заборони своєму підчиному духовенству взагалі належати до світських установ...“

Отже, пише „Діло“, священник-українець не може належати в єпархії єп. Хомишина до Просвіти, Рідної Школи, Сокола, Луга, до ніякої політичної організації, а навіть не може сповняти ніякої функції в кооперативі чи в кружку „Сільського Господаря“. Навіть не може належати до співацько-музичних товариств, і до таких, як товариство прихильників музею.

Сумно читати ту відозву єп. Хомишина, пише „Діло“. Та вірять, що „життя сильніше від усяких розпорядків і воно

в недалекому часі змсте і найновіший розпорядок Кир Григорія“.

І ми теж віримо, що так буде. А залишиться тільки несподівано, що в найтяжчих часах нації ми мали на владичих престолох таких єпископів як Кир Григорій.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Філадельфія, Па. — До листу в „Свободі“ з 13. листопаду: В Польщі участь на наших рідних землях раз на тиждень одну годину по українськи (якщо взагалі участь), а тут в Америці маємо повну свободу і можемо дати українським дітям таку українську освіту, якої собі бажаємо.

Т. Б., Ром, Н. П. — Справа з набуттям землі в Польщі не є цілком ясною. Назвагал американські громадяни не можуть набувати землі на власність. Але там роблять різні винятки, та ледви чи такі винятки застосують до українців, що американськими громадянами. Польща теж не дозволяє висилати гроші до інших країн. Треба мати дозвіл на таку висилку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСЕЖИ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє всіх своїх членів і членів, що місячні збори відбулися в неділю, 21-го листопада, в год. 2-її половини, в галі У. Н. Дому, 237 Говп евею, Пасейк, Н. Дж. Маємо важні справи до вирішення, а іменно, справи посвячення прапорів, котрі має відіслати слідуючій неділі по них зборах. Конечність вимагає всіх членів бути на цих зборах. Окремо просимо членів, щоб були присутні. Довгують членів напаминемо, щоб старались вирішити свій довг на цих зборах бо з кінцем місяця листопада замикаємо річні рахунки для провірення контр. комісії. — Петро Головачук, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбулися в неділю, 21-го листопада, в год. 6-її вечером, в галі У. Н. Дому, 181-183 Фліт вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. Довгують членів повинні вирішити свій довг, бо впротинім разі будуть суспендовані. Членів, котрі є суспендовані, а вирішують свій довг, будуть наново прийняті. — Гр. Гогра, секретар.

ГЕРІЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Микола, від. 85, повідомляє місцевих і позаміських членів, що зичивши місячні збори відбулися в неділю, 21-го листопада, в год. 1-її половини, в галі У. Н. Дому, 237 Говп евею, Пасейк, Н. Дж. Маємо важні справи до вирішення, а іменно, справи посвячення прапорів, котрі має відіслати слідуючій неділі по них зборах. Конечність вимагає всіх членів бути на цих зборах. Окремо просимо членів, щоб були присутні. Довгують членів напаминемо, щоб старались вирішити свій довг на цих зборах бо з кінцем місяця листопада замикаємо річні рахунки для провірення контр. комісії. — В. Шинцла, предс. Т. Полівака, кас. О. Косітук, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. П. Відділ 88, Нова Зоря, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбулися в неділю, 21-го листопада, в галі Петру Ухацького. Тому кожному потрібно бути присутнім всім членам на цих зборах. Бажаємо, щоб всі приїждили хоч по одному новому членові для загального українського добра. — Д. Микитяк, організатор.

Йосиф Томас.

МІЖ БАСКАМИ

Баски, це нарід, що живе у Піренейських горах по обох боках, себто по французькому й еспанському. То цікавий нарід, із яким етнографи ще не вміють дати собі ради. Їх походження є невідоме, а їх мова, яка вдержалася від непам'ятних часів серед чужого середовища, не має аналогії в ніякій відомій мові. В Еспанії живе басків коло 600 тисяч у чотирьох провінціях, у Франції коло 150 тисяч у трьох округах. Піренейські гори відділяють від себе обі вітки, однак їх лучать численні гірські стежки. На тих стежках сходяться їх спільні інтереси, по більшості пачкарські.

У музеї в місті Байоні тільки збирають усе, що тор-

у Байоні (старинне Ляпурдур) портує в торговельне місто та твердиню з французькому департаменту Бас-Піреней, де район Аду. Має коло 30 тисяч населення. Тут у 1808. році король Карло IV, еспанський зрікає своїх прав у користь Наполеона I.

кається баскійського народознавства, традиції, мови, пісень і уладець домашнього життя. Таке піклування буває ознакою, що того народного життя небагато.

На південному, еспанському боці Піреней є трохи ліпше, бо там живе багато більше басків. Вони самі удержують свої приватні школи, в яких учать черці або вчителі добро-вольні. Винагороду дістають у більшості в натураліях. Коли крім хліба, яєць, масла дістають коли також курку, хвалиться, що мають добре місце. В Еспанії досі нема шкільного обов'язку.

В своїй мові називають свій рідний край Ескуаль Герія, а самі себе зовуть ескуальдунак. Баскійська територія починається в Біяріці, а тягнеться попри ріки Нібу та Аду, долинами, що ладно знімаються до Піреней. У всіх громадах тієї околиці по французь-

кому боці баски говорять досі своєю мовою та живуть просто, по старому, начеб поступ цивілізації їх не займав. На побережжі, де є кілька купелевих міст, змішуються з французами і їх національні прикмети тут пропадають.

З Біяріці було легко зробити кілька прогулок до баскійського краю невеличкою залізницею або дешевими автобусами. В одній долині над берегом ріки Ніви лежить мальовниче село Ст. Жан П'єд де Порт. Основане це в 716 році. Трохи далі є Устарі. Тут є санаторія для сухітників. Здорові люди, які радніть довкола себе бачать красу та спокій, звернуть увагу на гарний, великий дім із дахом у баскійським стилі та з деревляними балконами. Називається Арнага, а відомий з того, що тут кілька літ жив Едмонд Ростан (французький письменник) і тут написав свою драму „Шантеклер“. Тепер той дім є власністю якогось бразилійського мільонера.

Спокій та здорове гірське повітря баскійської країни заманювали також інших письменників. У невеличкому селі Гогесорі французький письменник Поль Маргеріт написав кілька своїх повістей. Сірчані купелі в Камбо, селі Інасон, у стіп двох гір, між якими глибоким річищем тече Ніва, даліше в горах найстаріше село в тій околиці, Гасте-рен, і інші місцевості з дивними назвами в недалеких віддалях. І дома мають тут подібні назви, а шофер нам поясняє, що „Емененді“ це значить „гірський дім“, „Уртехенія“ це „беріг потоку“. Дома, таксамо як лавки у церкві, одичує найстаріший син по батькові через багато генерацій і вони є душею родини. Один дім могли ми оглянути.

Посеред великої світлиці стояв стіл із стільцями, під стіною було різьбаним прикрашено ліжко з бальдахимом, а біля нього коликса, на боці скриня, на ній хрест, а побіч на стіні висіли чотки. На столі, вкритім червоною скатертю, стояла посуда, начеб готувалися до обіду. Тарілки не були круглі, лише восьмигранні, прикрашені малюнками червоною та синьою краскою, що зображали головні птахи. В куті світлиці було, вогнище,

над ним на ланцюгу завішений котел, а дим виходив отвореним комином. На передньому боці комина висіли річі, які є для баскійця наймиліші, себто рушники та хрест.

Каналка мала практичні плечі: це були три однакові дошки, з яких середню дошку можна було уставити позоом, так, що творила стодолку, а по його боках на каналці могли сидіти двоє людей.

Баски досі їздять у поле тяжким возом, а воли не є впряжені, лише головами опираються до якогось хому, прикріпленого на переді дишля.

В одній хаті казали нам, щоб ми купили собі баскійську зброю „макіло“. Є це дрючок із твердого дерева з дрібними гудзами, внизу засобений колючкою, а на другому кінці є прикріплений сильний ніж, довгий яких п'ятнадцять сантиметрів. На той ніж накладають піхву, оплетену реміньом, яка творить колючку (ручку) ножа; має широкий чорний гудзик, а на боці висить ремінь, петля, яку наволакують на руку. У запаль-

чового народу це небезпечна зброя.

Баски вірять у чарівників і заборони. Наприклад, бачити в поведінку рано під своїми вікнами жінку, значить мати цілий тиждень клопіт. При шлюбі має жених незаметно клячаті на кінці суконки молодого, щоб був господарем у хаті. Коли хто вечором чує, як піє пивень, то це знак, що чарівники вишлись за добою, то-му має кинути пригорщу соли на вогнище, щоб охоронитися перед їх силою.

Що баскійське подружжя попри всю чоловікову повагу та поборність жінок має також свої драматичні епізоди, як і всюди інде, це доказує оця народна пісня:

Чо, чо, Маріано, Мозкорра жина
Нун каур, ечан сарцеан андра
Колеран...
Ох, ох, Марійко моя,
Нині, ввечір прийшов я
У хату підпідлий.
Коли я входив у дім,
Моя жінка в гніві злім
Кричала по сили,
Немовби її язык
До англійчини привик.

В головіж латина,

По баскійськи мені так:
„Драб, журун ти і дурак,
Де пробайдав динну?“

Із Біяріці до еспанської границі недалеко. В Гендаї, де є колишня віля Пієра Люті (французького письменника, автора повісті „Ісляндський рибалка“ й ін.), відбувається поверховна перевірка паспортів, а потім наступають скоро по собі одна за одною кілька еспанських громад аж до Сан Себастьяна. Було то в липні, як в Еспанії відзивалися вияви радости із здобуття волі, тому я сподівався, що вже від границі буде чути відгомін тієї радости. Однак не було ніде ні одного прапора нових республіканських колорів, ані на державних, ані на приватних домах. Колиб у Фуентарабіє, старої назви гарної платанової алеї Пасео де ля Мураля не перемінили на Авеніда де ля Републіка, я й не пізнав би був, що я в наймолодшій європейській республіці.

У Сан Себастьяні пройшов я щось десять крамниць, щоб купити нову відзнаку респуб-

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДВІ КУЛЬТУРИ.

Американський імміграційний уряд не пускає в Злучені Держави французки, що стріляла до одного французького амбасадора за те, що, мовляв, він розкрив її любовну аферу з одним жонатим диктатором. Цим американський уряд підчеркнув мимоволі культурну різницю між Америкою й Францією.

У Франції й у краях, що беруть від неї свою культуру, на любовні афери з подружжями людьми дивляться крізь пальці; в Америці та в інших краях, що беруть свою культуру з Англії, їх осуджують із морального становища.

ЖІНКА ГОРКОГО І ЛЮБОВНИЦЯ.

Наставлення американського громадянства до тих справ приверталося було до президента Теодора Рузвельта, коли до Америки приїхав був відомий московський письменник Максим Горький (власне називається: Пешков).

Зараз по його приїзді, за стараннями російського уряду, котрий не любив Горького за його революційні погляди, американський імміграційний уряд приказав йому виїхати назад з Америки, бо він приїхав до Америки не за своєю законною жінкою, але, мовляв, за своєю полюбовницею.

Горький боронився, що він не може в Росії дістати законного розводу, як це можна в Америці, та що йому нічого не лишилося, як жити без шлюбу з жінкою, з якою він певно оженився, якби можна дістати розвід. Це не помогло, й Горький мусів виїхати з Америки.

ЦАРСЬКА ЛЮБОВНИЦЯ.

Тепер в американських театрах ставлять фільм „Конквет“ (здобуття), що змальовує любовну аферу польської шляхтянки Валуевської з французьким царем Наполеоном. З фільми не видно зовсім ніякого осуду Валуевської, ні Наполеона, не зважаючи на те, що Наполеон жонатий з іншою жінкою.

Не видно теж у фільмі, щоб француз за це дуже осуджував свого царя, і в справжньому житті вони певно цього не робили.

І не осуджували вони теж дуже пані Бодрне, першої жінки царя Наполеона, що частенько зраджувала свого чоловіка.

ЗА ПОЛЬЩУ?

Ще цікавіше поведіння поляків до цієї любовної афери. Здавалось би, що польська шляхта, до котрої належала пані Валуевська і її чоловік, за протестує проти того, щоб цар заводив шури-бури з представницею аристократії, як з якою служницею. Але з фільми „Конквет“ цього не видно. Нема теж обурення в повісті польського письменника Вацлава Гонсьоровського, на котрого повісті опирається фільм. Якраз навпаки: і в повісті й у фільмі польська шляхта використовує любов царя Наполеона до польської аристократки, щоб добути для поляків політичні добродійства, а може й відбудувати польську державу. Як ця замужня жінка скаже в гречку з жонатим царем, то це робить з благословенством так званих найвищих кругів Польщі. Навіть її чоловік настає на те, щоб вона „зробила найвищу жертву“ з себе для Польщі.

У фільмі всі приймають за правду, що пані Валуевська робить із себе жертву. Однак чи справді Валуевська робила „найвищу жертву“ з себе для Польщі, чи може цим „найвищим пожертвуванням“ вона прикривала зовсім інші бажання?

ЛЮБОВ І ОБРИДЖЕННЯ.

Автори й директори фільми „Конквет“ думають, що вони показують ідеалістичну поведінку пані Валуевської, як вони представляють, що вона має до царя-полюбовника відраду, чи обриднення, чи може навіть ненависть.

Та чи це вже доказує ідеалістичні мотиви пані Валуевської?

Не знаю, наскільки можна вважати Івана Вишенського, відомого українського релігійного письменника з кінця

16-го століття, за знавця в цих справах, але в своїй відозві до православних християн України, що була відповіддю на виступи польського єзуїта Скарги, він описує один випадок, який кидає світло на це питання. Пише проф. Возняк:

„Вишенський оповідає, як у Луцьку один латинський дикаскал, обси́паний струпами, зумів облесливими словами звести з розуму молодшу дівчину. „Почав (пише Вишенський) називати дівчину сонцем, бо так, як воно сяє, вона світить своєю красою; почав називати її золотом і сріблом, бо як рум'яність з білістю цвіте на обличчі; почав називати камінем, шафіром і діамантом, бо як промінисте обличчя показується від крові. Такими й більшими байками й фальшми дівчину, як масло, на перелюбство розтопив, яка, не зважаючи на те, що він поганий, зловилася на це солодке підлібство та втратила чесноту“.

Чи любила ця дівчина облесливого „дикаскала“, обси́паного струпами (сифілітичними?), чи не любила? А як не любила, то як могла „втратити чесноту“ з ним? Чи нема чогось заманливого для деяких людей в облесливих словах, такого заманливого, що вони для цих слів зроблять таке, яке хіба з найбільшою любов'ю роблять? Чи не пішла може пані Валуевська за Наполеоном просто для амбіції бути любов'ю царя? Адже жінки, що віддаються для прожитку, або на те, щоб добути від любовника якість секрети.

ЗВІДКИ ЦЕ ВІЗЛОСЯ?

На останньому ньюйорському концерті в честь Листопадових Днів співають між іншим пісню „Було не рубати зеленого дуба“.

Слова першої строфи, цієї пісні такі:

Було не рубати зеленого дуба,
Було ми не брати, коли ми не любля,
Ой, мати, мати, каліновий цвіт,
Завязалась мені, мати, за нелюбом світ.

Друга строфа така:

Ой, мати, мати, мати,
Час мене замуж дити,
Час мені межі люди,
Чейже мені лекше буде.

Почувши ці слова, я був немало здивований і питався диригента, відки він узяв цю пісню. Він запевнив мене, що з призначеного збірника українських пісень. Я пошукав такого збірника і в „201 українських Народних Пісень“ я справді знайшов під ч. 12 цей текст. У збірці „Звуки України“ Дмитра Андрейка ця сама пісня подана під ч. 43. І в одному й у другому збірнику написано, що це народна пісня, перебрана із збірника Дениса Січинського. Розпитуючи інших диригентів, я дізнався, що цю пісню так і співають, як давно вони пам'ятають.

А всетаки, коли подивитися на зміст пісні, то стане кожному ясно, що першу строфу нібито співає замужня жінка, і то жінка, що замужна за нелюбом чоловіком. Другу строфу це неначе співає дівчина, себто незамужня жінка, котрій тяжко дивувати, котра хоче одружитися.

Коли цю пісню порівняти з іншими, то покажеться, що в інших таких противорічностей нема. Інші пісні мають за основу одну й ту саму ситуацію. Як пісня співає про недовго дівчини, то вона цього дуже держиться; а як це пісня про замужню жінку, то вона вже держиться цієї теми. Як це таке сталося, що в цій пісні раз співається про недовго замужньої жінки, а раз, і то пізніше, про недовго незамужньої дівчини?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбулися в неділю, 21-го листопада, в год. 2-ї половини, в церковній залі, під ч. 645 Рузвельт Есеню. Напоміємо довгочасних членів, щоби виправляли свою залежність перед місяцем груднем. — Г. Волянський, пр.; Н. Круца, кас.; І. Маркович, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Листопадове Свято.

Заходами Центрального Комітету Національних Товариств відбулося 7 листопада Листопадове Свято. Рано того дня о. В. Касків відправив панахиду за поляглих героїв. Сестрицтво Непорочного Зачаття і Союз Українок усталилися зо світлом коло могили, надаючи більше торжественності хвилі.

Пополудні в 2 год. розпочався концерт. Голова комітету, Ілля Околіта, сказав вступне слово і вівзав віддати честь нашим героям через повстання з місць. Далі йшли концертні точки у виконанні банди Євгена Процишина. Члени банди це все молоді, тут народжені люди. Іх продукції були переплітані декламаціями шкільних дітей.

Святочну промову виголосила пані Марія Демидчук з Нью-Йорку. Бесідиця сказала, що належить до тих щасливих, що бачили власними очима, як творився Перший Листопад. До Листопадового Зриву український нарід ішов через належну підготову й освіту українського народу. Хоч, на жаль, перемоги його першого зриву не вдалося закріпити, то проте ми можемо бути певні, що прийде ще один Листопад і відродиться українська держава.

Малі школярі виконали в трійку дві пісні: два з них грали на скрипці, а третій співав. Хор під проводом о. В. Каскова виконував пісні і знов шкільні діти говорили декламації та співали.

Наш новоприбулий з рідного краю громадянин, Іван Слободян, причинився до звеличання цього свята пісню і грою на гітарі. Ця точка була гарною несподіванкою, за що присутні нагородили його різними оплесками.

Кінцеве слово виголосив о. В. Касків і вівзав гуртом заспівати український національний гимн. Концерт назавгал випав дуже гарно і полишив по собі милий спомин. Хоч у нас велике безробіття, то проте на свято прибуло багато людей. Загальний прихід з концерту і панахиди — \$64.77, розхід — \$41.77. З осталих \$23 призначено на інвалідів \$13 і по \$5 на визвольну боротьбу і політичних в'язнів. Пані Марія Демидчук жертвувала \$2.50 на визвольну боротьбу. Гроші вислали через Обеднація.

М. Ч.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

На політичних в'язнів.

З нагоди 25-літнього подружжя громадянин Василія й Анастасії Тизьо відбулася в їх домі гарна забава, на яку зібралися всі сестриці Пречистої Диви Марії (на горі міста), в якому пані А. Тизьо є довголітньою й активною членницею.

При смачній перекусці гості не забули за рідний край та на заклік пані С. Галичич зложили \$11, які призначено на українських політичних в'язнів та переслано через Обеднація.

В імені сестрицтва промовила голова Анастасія Шмайда та побажала ювілятам щасливих та довгих літ. Пані М. Сарантіно зложила також бажання та вручила від сестрицтва гарний дарунок.

На політичних в'язнів зложили по \$1: В. і Анастасія Тизьо, Катерина Коблан, Ольга Ленів, Антоніна Кирчів, Євдокія Волошин, Катерина Чопик і Стефанія Галичич; Анастасія Миланович \$50 ц.; дрібними \$3.50. Разом \$11.

Присутня.

УВАГА! СТЕМФОРД, КОНН., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА! Стемфордська Українська Громада разом з укр. кат. Парохією і Братствами У. Н. Союзу та Провидіння і Українським Громадським Клубом, під проводом Всеч. о. Л. Чапельського буде обходити

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 РОКУ

Зараз по Службі Божій Всеч. о. Л. Чапельський відправить Панахиду за Героїв поляглих за волю України. — в год. 6:30 вечором буде СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ у церковній салі, 135 GREENWICH AVE., STAMFORD, CONN. — Співати буде місцевий Хор, під управою п. Петра Шавінського. — Професор М. Карикора з Брукліна, Н. Я., возьме участь в концерті зі своїм квартетом і виконає кілька музичних тоточ програм.

Святочну промову виголосить: ЄВГЕН ЛЯХОВИЧ.

Наші громадяни з Stamford, Greenwich Conn., Port Chester, N. Y., South Norwalk, Conn., Southport, Conn., і з подальших околиць повинні прийти на цей Концерт, почути гарну музичну програму та згадати за ці слави хвилі, коли ми були вільним і державним народом.

268, 70 Комітет Свята.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. ОБХОДИТИМЕ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 РОКУ

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

По великій Службі Божій буде відправлена Панахида за героїв, поляглих за волю України при відповідно прибраній могилі. При могіллі стоятиме почесна сторожа в уніформах членів американської маринарки з Бруклінської округи. — Поминальне слово скаже о. сов. В. ЛОТОВИЧ.

В год. 4-їй пополудні відбудеться СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ в салі У. Н. Дому при Фліт вул. — Святочні промови виголосить: д-р СЕМЕН ДЕМИДЧУК, адвокат п. М. МАРСЕЛ ВАГНЕР і п-ні ЕВА ПІДДУБИШИН. — Диригент Хору ім. Лисенка і Оркестри: п. ВАСИЛЬ ГЕЛА.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ, АЛЕ З ВДЯКОЮ ПРИЙМАЄМО ДАТКИ НА ІНВАЛІДІВ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ.

Українці! Громадяне! Святим обов'язком кожного свідомого Українця та Українки є згадати великий зрив нашого Народу за волю в 1918 р. та пошанувати пам'ять тих Героїв, що дали життя за волю Рідного Краю. Приходьте як одні!

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА КАТ. ПАРОХІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА В ЕЛІЗАБЕТ, Н. Ж.,

—:—:—: влаштовує —:—:—: ПЕРЕД ПОСТОМ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOV.) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 214-216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Початок в год. 7-мій вечором. Музика знаменита братів ВАНАТІВ.

УВАГА! ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЖІНОЧОГО ВІДДІЛУ УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ

ВЕЛИКИЙ МАСКОВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок в год. 8-мій ввечір. Вступ 50 центів. БУДУТЬ РОЗДАНІ 5 НАГОРОД ЗА КОСТЮМИ.

Отсим запрошуємо всіх прийти на цей баль і гарно забавитися. 270 Комітет.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

БРАТСТВО СВ. АРХ. МИХАІЛА, ВІДДІЛ 213 У. Н. СОЮЗУ

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 35 WEST 19th STREET, BAYONNE, N. J.

Початок в год. 7-мій вечором. Вступ для чоловіків, як рівнож для жінок по 35 центів.

До танцю буде пригравати першорядна музика під проводом проф. Йосифа Сігура з Ньюарку. — Комітет Балевиї запрошує на цей БАЛЬ всіх українців з Байону.

За добру забаву ручить — Комітет. 270

УВАГА! НЬЮ ЙОРК, Н. Я., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ТОВАРИСТВО „ЖІНОЧА ПОМІЧ“ У НЬЮ ЙОРКУ

ВЕЛИЧАВИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в год. 7:30 вечором. Вступ 40 центів. Музика М. Антошкова.

Наше Товариство „Жіноча Поміч“ у Нью Йорку відділ 3 С. У. А., запрошує ширю все громадянство на цей баль. Прихід з бально призначений на дуже добрі цілі, а саме на наших інвалідів у Львові, а друга половина на викуп дому Лесі Українки в старім краю. — За добру забаву ручить Комітет. 269-70

ликанських барв, однак ні в одній не було.

„Тенемос антигуас, ля нуева но се піде, сеньор“, — відповідали, що мають лише старі, бо нових відзнак ніхто не жадає.

Люди тут думали лише про доріжню, яка безупинно росла з упадком пезети та приймали політичну зміну в краю з точкою погляду своєї матеріальної користі або шкоди. Щойно пізніше в Барселоні та далі в краю я переконався, що таке незрозуміле, думання було лише в баскійському краю.

„Лос Васконгадос“, як їх по еспанськи називають, мають тверду голову. Подібно, як їх земляки на північному боці Піреней, вони є дуже поборники доглядати на республіку і демократичний устрій як такий, що хоче зломити силу диктатури.

Так зложилось, що зовсім близько баскійського краю знаходився монастир Ігнатія де Льюїолі. Ініго Льюпез де Рекальде, як первісно називався, народився 1491 року в недалекому селі, а в 1540 р. оснував єзуїтський чин. Тутешній єзуїтський монастир, прикраше-

ний мармуровими ворітьми та терасами, належить до найгарніших будівель в Еспанії.

Державний переворот викликав між басками надію, що здобудуть автономію. Ця мета є для всіх спільна. Питання, як її досягнути, та як у будучині з упадком пезети та приймали політичну зміну в краю з точкою погляду своєї матеріальної користі або шкоди. Щойно пізніше в Барселоні та далі в краю я переконався, що таке незрозуміле, думання було лише в баскійському краю.

Баски домагаються автономії такої, як дістали каталонці. Однак між каталонцями та басками велика різниця. Каталонці це найбільш освічені й найпопулярніший елемент в Еспанії та живуть у найбагатшій провінції з містом Барселньою. Мають свою культуру й літературу. Баски жинуть у гірській околиці, не визначаються ніякими вищими згаданих прикмет. На основі нового закону матимуть свої школи з баскійською викладавкою мовою.

У виборах до кортезів правляща здобула 131,721 голосів і 15 послів; ліве крило дістало

90,951 голосів і заступлене дев'ятьма послами.

400 громадських начальників басків вибралася були до Мадриду та зсували владі домагання свого рідного краю. Між іншим домагалися, щоб не робити кривди монастирським чинам. Та їх заходи не мали впливу на законодавчий парламент; він таки ухвалив закон, на основі якого єзуїтів прогнали з краю, а інші чини піддано під державний нагляд. Черцям заборонено вчити дітей.

Тоді то 42 католицькі послы кинули парламент, щоби більше не брати участі в його роботі.

УВАГА! НОРТГЕМПТОН, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Свято Української Державності в Нортгемптон, Па! УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НОРТГЕМПТОН

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

ВЕЛИЧАВИМ КОНЦЕРТОМ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER) 1937 РОКУ

В ГАЛІ СТЕФАНА ГЛУШАКА В ГОД 7:30 ВЕЧЕРОМ.

Програму Концерту викине місцевий Хор при Українській грек.-кат. Церкві св. Івана Христителя, під диригентурою СЕНОНА ГРАДКОВСЬКОГО. — Святочну промову виголосить тутешній парох Всч. о. В. УІЛІГО. — ВСТУП ВІЛЬНИЙ, а добровільні датки віддаються на українських інвалідів. 268, 70

нарадах. У баскійських провінціях відтоді велике напруження. В Більбао, яке є відоме з копальняних страйків, ученики трьох фахових шкіл: промислової, моряцької і торговельної на знак протесту проти постанови парламенту про монастирі проголосили були страйк.

Самособою, що годі відмовляти автономії такому звязаному та витревалому народові, як баски, які від неспамітних часів зуміли вдержатися як свідомий нарід серед іншого народу. Однак вони мусять іще приноворитися до нових відносин еспанської республіки.

МУЗИЧНА НОВИНА

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ ДРУГИЙ АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ТАНЦІВ НА ОРХЕСТРУ (НА 10 ІНСТРУМЕНТІВ)

ЦІ ТАНЦІ ДУЖЕ ДОБРЕ НАДАЮТЬСЯ НА БАЛІ, ВЕСІЛЛЯ І ІНШІ ЗАБАВИ.
Опрацював і видав ІОСИФ СНИГУР.

Ukrainian Dance Album

No. 2
FOR ORCHESTRA
Collected and Arranged by
JOSEPH SNIHUR

INSTRUMENTATION

1st Violin
1st-2nd Bflat Cornets
1st-2nd Bflat Clarinets
Trombone-Cello
Bass-Tuba
Piano
Eflat Alto Saxophone

Price each Book 50c

Piano Book \$1.00

Published by **JOSEPH SNIHUR**
171 Hillside Avenue
Newark, N. J.

Українські танці це збірник найпопулярніших українських пісень, танців, вальсів та оркестру в модерні стилі, і надаються дуже добре на радіо, сцені і т. п.

WIAZANKA No. 1 \$1.50

WIAZANKA No. 2 1.00

WIAZANKA No. 3 1.25

Соля для скрипки й п'яна:

WIAZANKA No. 1 .75

WIAZANKA No. 2 .60

WIAZANKA No. 3 .65

UKRAINIAN MELODIES .60

Piano Solo

UKRAINIAN MARCH (Козачка воля) .50

Це вже друге видання Українських Танців, яких досі ще не було. Лише українські танки на українських забавах, а тим самим допомогти годни. Пишіть на адресу:

JOSEPH SNIHUR, 171 Hillside Avenue, Newark, N. J.

або до: "СВОБОДА", 81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Альбом українських танців ч. 1. показався настільки успішним, що треба було зладити Альбом українських танців ч. 2, щоб задовольнити загальне запотребування тих танців. Цей новий альбом містить у собі найкращі танці, вибрані з великою увагою й зладжені у модерні стилі.

Альбом укр. танців ч. 1.

1. Січовий марш
2. Рогатинська Коломийка
3. Бандура, вальс
4. Повітова коломийка
5. Гречаники
6. Буковинська колом.
7. Козак
8. Весілля починає, полька
9. Весела полька
10. Український гопак
11. На весілля, полька
12. На забаві, полька
13. Сіянка, коломийка
14. Заведя, оберок
15. На Україні, вальс
16. Гандзя, полька
17. Кохайтеся чорнобриві вальс
18. Світло, полька
19. Новомодна, полька
20. Биду собі купила, полька

Альбом укр. танців ч. 2.

1. Канарок, полька
2. В Рогатині на забаві, полька
3. Чабан
4. Ой, під гаєм, полька
5. По весілля, полька
6. Коробушка
7. Заграй мені музиченко, полька
8. Гони вітер, коломийка
9. В Підгородю, колом.
10. Під собі погуляю, полька
11. До весілля, оберок
12. Кокета
13. Гречка
14. Гопак, полька
15. Український козак
16. Надвірна коломийка
17. Кину кужіль на полицю, полька
18. Сумні хвили, вальс
19. Баламути, вальс
20. Ми підем до бою, марш

Тому українські музиканти повинні підтримати це видання та уживати видавати українські ноти, яких нам потрібно. — Замовляйте це сьогодні.

ГУМОРИСТИЧНА ПРИГОДА ВАГНЕРА

Один із паризьких тижденьків помістив на своїх шпальтах розмову свого співробітника з Морісом Лефевр, відомим письменником і публіцистом, колишнім генеральним секретарем Національної Музичної Академії.

З нагоди ювілею німецької музики в Парижі Лефевр пригадав зовсім невідомі й досі ніде не проголошені подробиці першого побуту Вагнера в Парижі. Вагнер був тоді диригентом в одному з бульварових театриків. Одного разу директор доручив йому доробити музику до якогось куплету, який мала співати його протежевана артистка. Коли співачка почула перші такти вагнерівської композиції (ця композиція вийшла згодом до Валькірії як "Пісня Весни"), вилаяла композитора. Очевидно Вагнер також не мовчав і стратив негайно посаду.

Довший час тинявся Вагнер по паризькому бруку, без праці й пристановища. Вкінці, коли не міг ніде знайти праці, звернувся до Херубіні, який тоді був директором паризької консерваторії, з проханням по поміч. Херубіні дав йому листа до дирекції театру в Бордо в урядовій копії консерваторії, запечатаний червоним лямком. Вагнер помандрував до Бордо пішки. Де він за той час спав і що їв, важко сказати.

Вкінці цілий у стріпихах і без обуви добився до своєї цілі. Очевидно до театру не хотіли його впускати. Однак урядова коперта мала своє значіння. Коли він сів у кімнати директора, з биттям серця дивився на лист, що мав йому дати спокійний куток та кусок хліба. Те все мав йому дати той лист, що він його носив довгі тижні підчас своєї мандрівки на грудях. Директор зірвав печатку. У тій самій хвилині відкликали його за куліси. Розпечатаний лист лежав на столику. Вагнер кинув мимоволі на нього оком. Там було таке написане:

"Дорогий приятелю, — писав Херубіні — посилаю тобі гідкого брехуна, якого я ледви спекався і раджу тобі зробити те саме..."

Дальших слів пізніший композитор "Трістана" й "Парсифаля" не читав...

Остерога.

— Як тобі поводитись?
— Зле, щораз гірше!
Скінчу хіба самотувом.

— Е, не роби того, бо потім будеш жалувати.

ЗАМІСЦЬ ДОЗВОЛУ ІЗДИ — ВІЗНИЦЯ.

Вести авто не те саме, що поганяти, скажім, жидівський флякер, або марну однокінку, до того треба мати відповідну кваліфікацію і — це мабуть найважливіше — поліційний дозвіл на право їзди. Здобуттям такого дозволу є чимало клопотів.

Один берлінський купець дістав у дарунок авто і хотів навчитися його вести. Записався він до шоферської школи і по тижневі опанував без труднощів теоретичне ведення авто. Однак практика виявилася зовсім не такою легкою, бо вже при першій їзді його "зрізали". По чотирьох тижнях спробував він ще раз їздити, однак знову без успіху. Несчастливий кандидат на шофера намагався переконати немилосердну владу благальними листами та й цей спосіб не дав ніякого успіху. Тоді бідолаха купець спробував хабаря. Вислав до відповідного урядовця листа, залучаючи 50-марковий банкнот, і ввечері сам зголосився до мешкання згаданого урядовця. Цим разом стрінула його неприємна несподіванка, бо господар викинув неfortunного аматора автомобілевого спорту за двері. Кілька тижнів пізніше суд засудив купця за намагання перекупства на два місяці в'язниці і на втрату висланого банкіоту. Найгірша кара була така, що купець відібрав право здавати іспит на три роки.

ДВА ТРУПИ НА ЗАБАВІ.

На забаві, яку влаштували в Пустомитах, пов. Львів, рілничне "кулко" і пожежна сторожа, дійшло до білки, в якій Кароль Кіліан пробив на смерть багнетом Андрія Мульту та Миколу Гаченіка. Крім того покарив у руку Яна Овчарча і Яна Бандровського. Справою занялася поліція.

Даром пробка МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийнятний і легкий до зажиття.

Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в нечистоті, а тоді заживається його або зараз перед нічним сном, або по вставанні рано. Мілертон не виробляє прищипи.

Одна Велика Коробка \$1 вистає майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам "Свободи":

- [] \$1.00 за одну коробку Мілертону.
- [] \$1.50 за дві коробки Мілертону.
- [] \$2.00 за три коробки Мілертону.

Питайте за адресою Мілертон у вашій місцевій аптеці, а за там його не мають, то пишіть до:

J. S. MILLER, Inc., Dept. U,
P. O. Box 628, Newark, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІМДЗОР, ОНТ. КАНАДА. Тов. ім. Юліана Головінського відділ 341 У. Н. Союзу, повідомляє своїх членів, що збори відбуватимуться в понеділок, 22-го листопада, в год. 7:30 вечером, в доміні Укр. Національного Об'єднання, при Текміс і Галл. На зборах будуть до поришення важкі справи, тому просимо всіх обов'язково явитись. — П. Дуа, секретар.

PAIN-EXPELLER
Болить вас крижі? Рамена напружені? Дистанте багню поміч—кілька свіжих натерть.
ПЕРІН-ЕКСПЕЛІЕР
продається за 35 ц. і 70 ц. у всіх крамницях.
WORLD FAMOUS LINIMENT

ДРІБНІ ОГолошення

На всіх імпрезах і весіллях "Радіо Оркестра"
М. А. СЕРБЕНСЬКОГО
Обслужить і найкращішим.
189 AVE. A, NEW YORK CITY.
Телефон: ALgonquin 4-4952

АДВОКАТ.
В. КУЗЬМА
241 SPRINGFIELD AVENUE
над банком Fidelity Union
Trust Co.
NEWARK, N. J.
Telephone: BIGelow 3-7303.

Д-Р М. МИЛОВИЧ
1422 W. GIRARD AVENUE.
PHILADELPHIA, PA.
Лікує внутрішні недуги (недуги серця, легенів, жовудка, кишківника, нирок, крові, жові, нервові, ревматизм, цукрова хвороба і інші) і полові недуги.
УРЯДОВІ ГОДИНИ: Вівторок п'ятниця 2:30—8:30; Інші дні раніше 9—2:30. В неділю догорино.
Telephone: STEvenson 2014

МІРОН ЛІТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рішучості, як далеко поза Ньюарком. Враз потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАПІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2566
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Інтерейтер
заряджує погребам по ціні так
книжків, як \$150. Обслуга
найкраща.
JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 8th St., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals at low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8083

КАРА ЗА НЕЗАКОННУ ОПЕРАЦІЮ.

Суддя О'Конор у Торонті, післяв на три роки до тюрми місцеву філіянку, Ганну Весин, яка спричинила смерть молодій жінки через незаконну операцію. Видаючи присуд, суддя сказав, що ознаки операції вказують на жорстокість жінки та брак у неї всякого почуття. В Торонті доконують різні шарлатани подібні операції на жінках досить часто; в більшості випадків дівчата й жінки гинуть після таких операцій.

В СЕРЕДУ, 24. ЛИСТОПАДУ

В ГОДИНІ 8-МІЙ ВЕЧЕРОМ, себто в напечері ДНЯ ПОДІЯКИ.

В ПЛАЗА РЕСТОРАНТ

3 Вест 110 вулиця (ріг 5 Евею) В НЬО ЙОРКУ.

ОРИЕНТАЛЬНИЙ БАЛЬ

ПРИ СПІВУЧАСТІ МУЗИКАНТІВ-АРТИСТІВ.

На ньому виступить український артист ДМИТРО КОРНІЄНКО.

ЗНАЙШОВ СОБІ ГОСПОДИНЮ.

У станиславівським окржним суді відбувся недавно епілог голосної свого часу справи зловживань на шкоду дідача Войтиха Гловацкого в Загребі, томацького повіту. В 1928. р. він заангажував Яніну Лоренціну на управительку філіярку. Перебуваючи постійно в Кракові, він уповажив її до всяких трансакцій з винятком продажу землі. Однак Лоренціна надужила його довіря. Розпарцелювала землю і продавала велику кількість дерев, ховаючи гроші до власної кишені. Крім того продавала ліс вартості 7,500 зл. за 3,500 зл. Повідомлений про її господарство дідач вернувся до свого двора, але застав тільки пусті кімнати, бо Лоренціна забрала майже всі рухомості і виїхала. Справою занялася влада і потянула до судової відповідальності винувницю та її матір. Доренціну засудили на два роки в'язниці, її матір увільнили.

Наші діти.

— Мамо, чи Бог ніколи не хоруге?

— Що ж ти таке питаєш? Відки це тобі пришло до голови, дитино?

— А чому тато говорив учора: Чому то Бог не покличе вуйка Петра до себе! — а чейже вуйко є доктором!!

ЗАСКАРЖИВ РОДИНОНЬКУ, ЩО ХОТІЛА ЗРОБИТИ ЙОГО ВАРІАТОМ.

Вільям Фішер у Нью Йорку, що має один і чверть мільона доларів майна, заскаржив своїх сестер і кузнів за те, що вони постаралися замкнути його на рік до дому божевільних, даючи фальшиві зізнання про його умовий стан. Замкнувши його там, вони користувались його майном.

УВАГА! НЬОАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНЦІ З ДОЛИНА МІСТА В НЬОАРКУ, Н. ДЖ.

Великий Баль

В СУБОТУ, ДНЯ 20-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 Р.

ACADEMY HALL, 103 JACKSON STREET, NEWARK, N. J.

Початок в годині 7:30 ввечір. Вступ 35 центів.

ВЕСЬ ДОХІД ПРИЗНАЧЕНИЙ НА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ, ПРИ МОРТОН ВУЛИЦІ В НЬОАРКУ, Н. ДЖ.

Запрошуємо всіх українців міста Ньюарку і околицю прийти на наш баль і гарно забавитися та допомогти в добрі ділі.

270

Комітет.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

Коли грізні воїни будена замкнули довкруги Тарзана в небезпечний перестень, Тарзан рішив їх цілком ігнорувати. Він заложив на грудях руки і щось думав, удаючи, що цілком не звертає уваги на їх погрози. Серед такого положення це була одиноко розумна тактика. Цим він зовсім спавтеличив чорних. Вони справді грізно викикували, але не звали, що далі робити.

В той час Джейн видобула зо сховку свою валізу і добула звідти свій стрій, якого вона колись враз з Тарзаном уживала в нетрах. Вона скоро скинула з себе елегантну сукню, що належала до тамтої цивілізації, і вдягнула стрій, що був більше підхожий для нетрів. Задоволена а себе, вона вернулась до товариства.

Тут вона застала сварку. Князь Сборов сварився, що його ранга уповноважнює його до того, щоб він обняв провідництво над цілим товариством. "Ах", покпивав собі з нього пльот Бравн, "ви маєте рангу, це правда, але більш нічого". "Нам потрібно провідника, якого всі слухали", заговорила Джейн. "Ах, так, лані", втрутив Тибс, "ви більше знаєте про нетри, ніж ми всі".

"Це гарно", втрутив задоволено Бравн, "ви, лані Грейсток, наша провідниця. А коли кому це не подобається, то я його переконаю". Джейн прийняла пропозицію. Вона знала дуже добре ті обов'язки, які перебирає на себе. Для неї провідництво було не задоволення пустої амбіції, тільки певні завдання, які треба виконати. Та обов'язків вона ніколи не боялась.

(15)